

Apstiprinu

Liepājas Valsts tehnikums

Direktors

(A.Ruperts)

2023.gada 2.janvāris

DDI – 64 – 2023

**DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJA ELEKTRIĶIM
/ELEKTROMONTIERIM**

Izstrādāta pamatojoties uz Darba aizsardzības likuma 14.pantu un MK 10.08.2010
noteikumiem Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos”

1. VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

- 1.1. Veikt elektriķa – elektromontiera (turpmāk – elektriķa) darbu drīkst veikt personas:
  - 1.1.1. no 18 gadu vecuma;
  - 1.1.2. kuras ir attiecīgi apmācītas specialitātē un kurām ir viņu kvalifikācijas apliecināošs dokuments (attiecīgās elektrodrošības grupas apliecība);
  - 1.1.3. kuru veselības stāvoklis ir pārbaudīts un atbilst profesijas prasībām;
  - 1.1.4. kuras ir instruētas darba aizsardzībā, elektrodrošībā, ugunsdrošībā un izgājušas zināšanu pārbaudi (atestāciju);
  - 1.1.5. kuras ir apmācītas pirmās palīdzības sniegšanā;
  - 1.1.6. kurām veikta apmācība drošai darba veikšanai darbavietā.
- 1.2. Sākotnējo instruktāžu darba vietā veic pirms darba uzsākšanas, atkārtoto – ne retāk kā vienu reizi 6 mēnešos.
- 1.3. Tehnoloģiskā procesa organizēšanas prasības:
  - 1.3.1. darba vietas un to pieejas, kas atrodas augstāk par 1,5 metriem, kā arī, ja to attālums no iespējamās krišanas vietas ir mazāks par 2 metriem, jānodrošina ar pagaidu iežogojumiem;
  - 1.3.2. pārseguma ailām, kas paredzētas iekārtas, kāpņu laukumiņu u.c. konstrukciju montēšanai, jābūt aizsegtām ar vienlaidus klājumiem vai iežogotām;
  - 1.3.3. regulējot vai remontējot elektroiekārtas un elektroinstalāciju, tās jāatslēdz no elektrotīkla;
  - 1.3.4. elektriskās iekārtas, kurām iespējams nejauši pieskarties, jāiežogoj un strāvu vadošās daļas jānosedz ar izolējošiem vākiem;
  - 1.3.5. elektriķim jāzina paņēmieni, kā atbrīvot zem sprieguma nokļuvušu cilvēku, kā arī pirmās palīdzības sniegšana;
  - 1.3.6. jāprot atklāt un novērst elektroiekārtu galvenos avārijas cēloņus un defektus.
- 1.4. **Galvenie darba vides riska faktori:**
  - 1.4.1. elektriskā strāva;
  - 1.4.2. elektrostatisks un elektromagnētiskais lauks;
  - 1.4.3. darbs augstumā;
  - 1.4.4. nepietiekams dabiskais vai mākslīgais apgaismojums;
  - 1.4.5. fiziskā pārslodze (piespiedu darba poza, lokāls muskuļu sasprindzinājums);
  - 1.4.6. bojāta elektroinstrumentu un ierīču izolācija;
  - 1.4.7. individuālās aizsardzības līdzekļu trūkums vai to nelietošana, instrukciju prasību neievērošana;
  - 1.4.8. instrumentu un iekārtu virsmu atskabargas, asas šķautnes un raupjums.
- 1.5. **Kolektīvās aizsardzības līdzekļi:**
  - 1.5.1. pazemināta sprieguma izmantošana;
  - 1.5.2. elektroiekārtu korpusu sazēmēšana vai sanullēšana;
  - 1.5.3. brīdinošu zīmju izvietošana;
  - 1.5.4. elektroinstrumentu ar atbilstošu izolāciju izmantošana;
  - 1.5.5. instrumentu ar izolētiem rokturiem izmantošana.
- 1.6. **Individuālās aizsardzības līdzekļi:**
  - 1.6.1. dielektriskie cimdi, apavi, paklājīņi;
  - 1.6.2. izolējoši paliktņi un uzliktni.

1.7. Individuālās aizsardzības līdzekļi paredzēti lietošanai sausā laikā un pirms to lietošanas jāpārbauda, vai nav beidzies to lietošanas termiņš.

1.8. Ugunsdrošības prasības:

- 1.8.1. nesmēķēt un nelietot atklātu uguni ugunsnedrošās zonās;
- 1.8.2. ugunsdzēsšanai elektroiekārtās līdz 1000 V var izmantot ogļskābās gāzes vai pulvera ugunsdzēsības aparātus, kā arī sausas smiltis;
- 1.8.3. aizliegts dzēst ugunsgrēku, kas izcēlies no sprieguma neatslēgtā elektroiekārtā vai elektroierīcē, ar ūdeni;
- 1.8.4. ugunsnedrošās telpās jāizmanto ugunsdroši izolācijas materiāli;
- 1.8.5. ugunsnedrošās telpās jāizmanto pārnēsājami gaismekļi ar tērauda sietu un stikla vāku.

1.9. Sprādziennedrošās iekārtās aizliegts:

- 1.9.1. ekspluatēt iekārtas, ja aizsargzemēšanas ierīce nav darba kārtībā;
- 1.9.2. atkārtoti ieslēgt automātiski atslēgušos elektroiekārtu, ja nav noskaidroti tās izslēgšanās cēloņi;
- 1.9.3. pārslogot virs noteiktām normām sprādziennedrošās iekārtas, vadus un kabeļus;
- 1.9.4. atstāt atvērtas sprādziennedrošo telpu durvis;
- 1.9.5. mainīt sprādziennedrošas spuldzes gaismekļos pret cita veida vai jaudas spuldzēm;
- 1.9.6. ieslēgt elektroiekārtas, ja nav aparātu, kas nodrošina automātisku atslēgšanos no elektrotīkla, pārtrūkstot normālam darba režīmam;
- 1.9.7. ekspluatēt iekārtas ar zemāku, nekā paredzēts, eļļas līmeni;
- 1.9.8. mainīt aizsargierīces (siltuma elementus, drošinātājus) elektroiekārtās pret cita veida aizsargierīcēm vai aizsargierīcēm ar citiem nominālajiem parametriem, kuriem dotā elektroiekārta nav aprēķināta.

1.10. Elektrodrošības prasības:

- 1.10.1. pārnēsājamiem gaismekļiem jābūt ar metāla sietu spuldžu aizsardzībai;
- 1.10.2. veicot darbus īpaši bīstamās telpās un īpaši nelabvēlīgos apstākļos (tranšejās, šahtās, akās, metāla rezervuāros u.tml.), pārnēsājamo lampu spriegums nedrīkst būt lielāks par 12 V;
- 1.10.3. kontaktsavienojumu (rozetes, dakšas), kuri tiek lietoti 12 V un 24 V spriegumam, konstrukcijai jāatšķiras no kontaktsavienojumiem, kuri tiek lietoti 127 V un 220 V spriegumam. 12 V un 42 V sprieguma kontaktsavienojumiem jābūt nokrāsotiem citā krāsā nekā 127 V un 220 V sprieguma kontaktsavienojumi;
- 1.10.4. elektriskie vadi jāaizsargā no mehāniskiem bojājumiem un no saskares ar tērauda trosēm, karstām virsmām, gāzmetināšanas aparatūras šļūtenēm, eļļām un skābēm, kas bojā izolāciju;
- 1.10.5. nepieļaut nepareizu elektrisko instalāciju, gaismas ķermeņu, elektroiekārtu uzturēšanu;
- 1.10.6. aizliegts lietot elektroiekārtas, kas ir bojātas, ar atvērtu korpusu vai ar bojātu vadu;
- 1.10.7. pievienojot elektroiekārtu tīklam, jāpārbauda savienojuma vada instalācija;
- 1.10.8. savienojuma vads sākumā jāpieslēdz elektroiekārtai un tikai pēc tam tīklam;
- 1.10.9. ja iekārta paredzēta pieslēgšanai ar iezemēšanu, aizliegts pieslēgt šādas iekārtas rozetēm bez iezemēšanas kontakta;

- 1.10.10. aizliegts izmantot nestandarta pagarinātājus;
- 1.10.11. aizliegts atstāt ieslēgtas elektroiekārtas bez uzraudzības.

1.11. Darba higiēnas prasības:

- 1.11.1. darba zonai jābūt pietiekoši apgaismotai un gaismas plūsmai nav jāžilbina acis;
- 1.11.2. sadzīves un sanitārajām telpām jābūt aprīkotām ar izlietni roku mazgāšanai un ierīci darba apģērba žāvēšanai;
- 1.11.3. aukstajā gada laikā (gaisa temperatūra – 16°C un zemāka), ja darbs notiek zem klajas debess, jānodrošina strādājošajiem telpas, kur var sasildīties.

1.12. Personīgās higiēnas prasības:

- 1.12.1. darbavietā aizliegts ieturēt pusdienas un kafijas pauzes vai jebkāda cita veida maltītes. Ēst tikai tam paredzētās vietās;
- 1.12.2. pirms ēšanas un beidzot darbu nomazgāt rokas un seju ar ziepēm siltā ūdenī;
- 1.12.3. neturēt darbavietā dzeramo ūdeni un pārtikas produktus.
- 1.13. Par konstatētiem iekārtu, ierīču un instrumentu bojājumiem ziņot tiešajam darba vadītājam. Darbu uzsākt tikai pēc trūkumu novēršanas.
- 1.14. Darbnieks ir tiesīgs atteikties veikt darbu vai pārtraukt to, ja darba devējs nav nodrošinājis nekaitīgus un drošus darba apstākļus.
- 1.15. Visās neskaidrajās situācijās, kuras nav noteiktas šajā instrukcijā, jāvērsas pie tiešā darba vadītāja vai uzņēmuma vadītāja.
- 1.16. Par instrukcijā noteikto prasību neievērošanu vainīgās personas atbilstoši Latvijas Republikas likumdošanai, atkarībā no pārkāpuma smaguma un sekām, var tikt sauktas pie disciplināras, materiālas, administratīvas vai kriminālatbildības.

2. DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS DARBU UZSĀKOT

- 2.1. Uzvilkt darba apģērbus un sakārtot tā, lai nebūtu nokarājošos galu, pārbaudīt darbarīku, individuālās aizsardzības līdzekļu, ugunsdzēsības aparāta esamību un darba kārtību.
- 2.2. Aizliegts izmantot individuālās aizsardzības līdzekļus, kas nav izturējuši noteiktās pārbaudes vai tādas, kuru kārtējās pārbaudes termiņš beidzies.
- 2.3. Saņemt no tiešā darbu vadītāja (meistara, darbu vadītāja) uzdevumu. Veicot darbus jaunā objektā vai izpildot nepazīstamu darbu, saņemt no tiešā darbu vadītāja instruktažu par drošiem darba paņēmieniem dotajā iecirknī.
- 2.4. Sagatavot darbavietu, nepieciešamības gadījumā novākt visus liekos priekšmetus.
- 2.5. Pārliecināties, vai ir darbu veikšanai pietiekams un pareizs apgaismojums, nepieciešamības gadījumā izmantot papildus apgaismojumu.
- 2.6. Pārbaudīt darba veikšanai nepieciešamo elektroinstrumentu un ierīču atbilstību darba uzsākšanai, kā arī elektroizolācijas un slēdžu tehnisko stāvokli, pārbaudīt to darbību.
- 2.7. Jāpārbauda:
  - 2.7.1. vai darba kārtībā ir izolējošie paliktņi, restes, pārnēsājamās kāpnes, rokas instrumenti;
  - 2.7.2. vai darba kārtībā ir gaismekļi, spuldzes un elektroinstalācija;
  - 2.7.3. ieslēgšanas un izslēgšanas ierīces, signalizācija un bloķēšana.
- 2.8. Ja darbs tiek veikts ar daļēju vai pilnīgu sprieguma noņemšanu, jāizpilda šādas prasības:
  - 2.8.1. jāatslēdz elektroiekārtas un jānovērš patvaļīgas vai kļūdainas pieslēgšanās iespēja elektrotīklam;

- 2.8.2. jāpiekar drošības zīmes ar uzrakstiem: "Neieslēgt! Strādā cilvēki!", "Neieslēgt! Strādā uz līnijas!" vai "Neatvērt! Strādā cilvēki!" un, ja nepieciešams, jāuzstāda iezogojumi;
- 2.8.3. pievienot iezemēšanas ierīcei pārnēsājamo iezemējumu;
- 2.8.4. pārbaudīt, vai uz iezemējamajām strāvu vadošajām daļām nav sprieguma;
- 2.8.5. iezemēt strāvu vadošās daļas;
- 2.8.6. iezogot darba vietu un piekārt drošības zīmes ar uzrakstiem: "Stāt! Spriegums!", "Strādāt šeit!", "Kāpt šeit!".
- 2.9. Neuzsākt darbu un ziņot par to darba devējam:
  - 2.9.1. ja ir slikta pašsajūta, nogurums;
  - 2.9.2. nodarbinātais ir slims vai tas atrodas alkohola, narkotisko vielu lietošanas iespaidā;
  - 2.9.3. nav pietiekams vai pareizs darbavietas apgaismojums;
  - 2.9.4. darbu veikšana rada vai var radīt risku nodarbinātajam vai citām personām, un šo risku nav iespējams novērst citādā veidā;
  - 2.9.5. nav individuālās un kolektīvās aizsardzības līdzekļu, vai tie ir bojāti, vai arī tiem ir beidzies lietošanas termiņš;
  - 2.9.6. konstatēti elektroinstrumentu vai ierīču vadu, slēdžu, izolācijas bojājumi, iekārtas nav sazemētas.

3. DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS DARBA LAIKĀ

- 3.1. Darba laikā būt uzmanīgam, netraucēt citus darbiniekus, veikt tikai to darbu, kurš ietilpst darbinieka pienākumos, nepieļaut savu darba pienākumu veikšanu citai personai.
- 3.2. Lietot nepieciešamos kolektīvās un individuālās aizsardzības līdzekļus, neveikt darbības un nepieļaut bezdarbību, kas varētu radīt bīstamus apstākļus drošai darba videi vai apkārtējām personām.
- 3.3. Nestrādāt ar bojātām elektroierīcēm vai instrumentiem.
- 3.4. Ievērot izvietoto drošības zīmju un brīdinošo uzrakstu prasības.
- 3.5. Aizliegts pieslēgt elektroierīces strāvas avotam, ja nav kontaktdakšas. Aizliegts atslēgt elektroierīces no tīkla, raujot aiz vada.
- 3.6. Visu darba laiku sekot, lai netiktu bojāti vadi, kabeļi un elektroiekārtas (instrumenti). Neatstāt ieslēgtas elektroiekārtas, instrumentus bez uzraudzības arī īslaicīgos pārtraukumos.
- 3.7. Nosegt līdzās esošās strāvu vadošās un iezemētās konstrukcijas ar gumijas paklājiņiem, tekstolīta loksņēm u.tml.
- 3.8. Elektroiekārtu apkalpošana un darbu veikšana ar tām:
  - 3.8.1. mainot drošinātāju kūstošos ieliktnus, spriegumam jābūt noņemtam. Ja spriegumu noņemt nav iespējams, drošinātājus drīkst mainīt tikai ar uzliktām aizsargbrillēm, dielektriskajos cimdos un lietojot izolētas kņables;
  - 3.8.2. pirms iedarbināt uz laiku atslēgtu iekārtu, jāpārlicinās, vai tā ir spējīga izturēt spriegumu un brīdināt līdzās strādājošos par iekārtas ieslēgšanu;
  - 3.8.3. pārnēsājамie iezemējumi jāpievieno, ja tiek veikti darbi sadalītājierīcēs, spēka skapjos, kabeļa un gaisa līnijās, strādājot vietās ar sazarotu tīklu. Pārnēsājamā iezemējuma spaiļes jāuzliek uz iezemējamajām strāvu vadošajām daļām ar stieņa, kas izgatavots no izolācijas materiāla, palīdzību. Spaiļu nostiprināšanu var veikt ar to pašu stieni vai ar rokām, pēdējā gadījumā jābūt uzvilktiem dielektriskiem cimdiem. Pārnēsājамais iezemējums jāizjauc šādā secībā: vispirms noņem no strāvu vadošajām daļām spaiļes, tad atvienot no iezemēšanas ierīces;

- 3.8.4. lai novērstu atgriezenisko transformāciju, nepieciešams atslēgt visus ar remonta sagatavošanu saistītos iekārtas transformatorus kā no zemsprieguma puses, tā no augstsprieguma puses;
  - 3.8.5. gadījumos, kad darbi tiek veikti bez pārnēsājamo iezemējumu palīdzības, nepieciešams: mehāniski nobloķēt atvienoto iekārtu pievadu, noņemt drošinātājus, pielietot izolējošas starplikas svirslēdžos, automātos u.tml. Ja to izdarīt nav iespējams, jāatvieno barošanas tīkla gali sadalē vai tieši darba vietā;
  - 3.8.6. uz visu atslēdzošo aparātu rokturiem, ar kuriem var tikt padots spriegums uz darba vietu, jābūt uzkarinātiem drošības zīmēm ar uzrakstu "Neieslēgt! Strādā cilvēki!";
  - 3.8.7. ekspluatācijas gaitā, izdarot attiecīgu ierakstu ekspluatācijas žurnālā, atļauts veikt šādus darbus:
    - 3.8.7.1. neatvienojot spriegumu: elektroiekārtu, kas atrodas zem sprieguma, tīrīšanu un slaucīšanu, elektroierīču kolektoru apkopi, lampu un drošinātāju nomaiņu;
    - 3.8.7.2. pilnīgi atvienojot spriegumu: magnētisko palaidēju, automātu, svirslēdžu un citas palaišanas un komutācijas aparatūras remontu, ja tā uzstādīta ārpus plātnēm, elektrisko krāšņu, elektrodzinēju u.tml. remontu, atsevišķi uzstādītu vadības bloku remontu, apgaismes tīkla remontu;
  - 3.8.8. ja nav iespējams atslēgt elektroiekārtas no elektrotīkla, kas atrodas zem 500 V un augstāka sprieguma, atļauts veikt darbus zem sprieguma, ievērojot šādas prasības:
    - 3.8.8.1. darbs jāveic vismaz diviem cilvēkiem;
    - 3.8.8.2. jāpielieto dielektriskie apavi vai izolējošais paklājiņš;
    - 3.8.8.3. jāpielieto instrumenti ar izolētiem rokturiem (skrūvgriezum jābūt izolētam arī darba stienim);
    - 3.8.8.4. jāiežogo līdzās esošās strāvu vadošas daļas, kurām var netīšām pieskarties, ar izolējošiem uzliktņiem (gumijas paklājiem, elektrokartonu);
  - 3.8.9. darbi augstumā un uz kāpnēm jāveic saskaņā ar attiecīgās darba drošības instrukcijas prasībām;
  - 3.8.10. darbus ar daļēju sprieguma atvienošanu, uz neatslēgtām strāvu vadošām daļām vai to tiešā tuvumā jāveic ne mazāk kā divām personām, ievērojot šādas prasības:
    - 3.8.10.1. ekspluatēt tikai sausas un tīras izolācijas ierīces ar nebojātu lakotu virsmu;
    - 3.8.10.2. aptvert ar roku izolācijas ierīces ne tālāk par ierobežojošo gredzenu;
    - 3.8.10.3. atklājot īsslēgumu ar zemi, aizliegts tuvojties īsslēguma vietai vairāk par 4 metriem slēgtās un vairāk par 8 metriem atklātās sadales ierīcēs;
    - 3.8.10.4. veicot darbu augstumā, ja nav iežogojumu, jālieto drošības josta un speciāla soma instrumentiem.
- 3.9. Darbs ar transformatoriem:**
- 3.9.1. transformatoru telpu durvīm jābūt aizslēgtām. Uz tām jābūt piestiprinātai stacionārai brīdinājuma zīmei „Bīstami, elektrība!”;
  - 3.9.2. veikt transformatoru apskati drīkst veikt viena persona, turklāt aizliegts ieiet aiz nožogojumiem. Apskate jāizdara no sliekšņa.
- 3.10. Darbs ar elektrodzinējiem:**
- 3.10.1. uz dzinēja palaišanas ierīces jābūt norādītam agregātam, kuru tas iedarbina;
  - 3.10.2. statora tinumu izvadiem jābūt iežogotiem;
  - 3.10.3. elektroierīču ieslēgšanas pogām jāatrodas par 3-5 mm dziļāk nekā palaišanas kārbas gabarītiem. Pogu kontaktiem jābūt aizsargātiem no putekļiem, emulsijas, eļļām u.tml. Apstādinašanas pogām jābūt sarkanā krāsā, ar uzrakstu "Stop" un jābūt izbīdītām virs paneļa ne mazāk kā par 3 mm;

- 3.10.4. drošinātāju kustošajiem ieliktniem jābūt kalibrētiem, norādot ieliktna nominālās strāvas vērtību.
- 3.11. Pirms uzsākt darbu ar elektrodzinējiem, jāveic pasākumi, lai novērstu:
- 3.11.1. kļūdainu sprieguma ieslēgšanu (pievadu rokturu noņemšana, to aizslēgšana u.tml.);
- 3.11.2. elektrodzinēja griešanos no mehānisma puses. Šajā gadījumā jāaizver aizbīdņi, jāieķīlē tie un jāuzkarina uzraksts "Neieslēgt! Strādā cilvēki!".
- 3.12. **Darbs ar sadalītājierīcēm, plāksnēm un sadalēm:**
- 3.12.1. korķu veida drošinātājiem jābūt izvietotiem tā, lai barošanas kabelis būtu pievienots kontaktskrūvei, bet patērētāja izvads – skrūves patrončaulai;
- 3.12.2. uz paneļiem jābūt skaidriem uzrakstiem, no kurienes tiek barota ierīce un kādi agregāti tiek baroti no šīs sadales (plāksnes);
- 3.12.3. uz durvīm jābūt piestiprinātai stacionārai brīdinājuma zīmei „Bīstami, elektrība!”;
- 3.12.4. visiem vadiem, kopnēm, drošinātājiem jābūt marķētiem saskaņā ar vienotu sistēmu. Birkām jābūt izolētām;
- 3.12.5. uz vadības plāksnes jābūt:
- 3.12.5.1. drošinātāju un signāllampu rezerves komplektam;
- 3.12.5.2. instrumentu komplektam;
- 3.12.5.3. sprieguma rādītājiem;
- 3.12.5.4. aizsarglīdzekļu komplektam;
- 3.12.5.5. pirmās palīdzības aptieciņai;
- 3.12.5.6. rokas lukturiem;
- 3.12.5.7. visu nepieciešamo telpu atslēgām;
- 3.12.5.8. megaohmmetram;
- 3.12.5.9. visu pievadu shēmu komplektam;
- 3.12.5.10. aizsargiekārtu tabulai.
- 3.13. Apgaismošanas armatūra (stikla vāki, reflektori, metāla daļas utt.) un apgaismošanas lampas jātīra:
- 3.13.1. ne retāk kā 4 reizes mēnesī – telpās ar ievērojamu putekļu izdalīšanos;
- 3.13.2. 2 reizes mēnesī – telpās ar neievērojamu putekļu izdalīšanos;
- 3.13.3. 2 reizes gadā – visās pārējās telpās.
- 3.14. **Elektrikim aizliegts:**
- 3.14.1. pielietot kontaktatslēgas un pagarināt atslēgas ar caurulēm;
- 3.14.2. izmantot iezemēšanai elektrības vadītājus, kuri nav paredzēti šim mērķim;
- 3.14.3. lietot bojātus izolācijas materiālus;
- 3.14.4. lietot rokzāģus, vīles un citus metāla instrumentus, ja iekārta atrodas zem sprieguma;
- 3.14.5. likt rokas instrumentus uz elektrovadiem un elektroiekārtām;
- 3.14.6. noņemt plakātus, izjaukt iezemēšanas ierīces un nožogojumus, nesaņemot atļauju no darba vadītāja;
- 3.14.7. noteikt elektroiekārtas aparātūras temperatūru, pieskaroties tai ar roku;
- 3.14.8. pielietot metāla kāpnes, apkalpojot un remontējot elektroiekārtas;
- 3.14.9. izmantot par paliktņiem gadījuma priekšmetus (kastes, mucas u.t.t.).

4. DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS DARBU BEIDZOT

- 4.1. Ierakstīt maiņas (ekspluatācijas) žurnālā ziņas par visiem maiņas laikā veiktajiem remontdarbiem.
- 4.2. Nodot savu darbavietu maiņas strādniekam (ja darbs tiek organizēts maiņās).
- 4.3. Sakārtot darbavietu, aizvākt no darba vietas visus instrumentus un liekos priekšmetus.

- 4.4. Notīrīt no instrumentiem netīrumus un novietot tos glabāšanai paredzētajā vietā (atsevišķā telpā, plauktā, vai skapī) vai nodot tos personai, kas atbildīga par glabāšanu.
- 4.5. Atlikumu novākšanu no iekārtu virsmas, kā arī no darba apģērba veikt tikai ar birstītes, slotiņas vai putekļu sūkšanas iekārtu palīdzību. Nav pieļaujama darbgalda un apģērba nopūšana ar saspiesto gaisu.
- 4.6. Novilkt darba apģērbu, individuālās aizsardzības līdzekļus un novietot tos speciāli tam paredzētā vietā.
- 4.7. Veikt personīgās higiēnas pasākumus - nomazgāt rokas un seju, bet pēc darba ar putekļainiem un smērējošiem materiāliem nomazgāties dušā.
- 4.8. Ziņot tiešajam darbu vadītājam par visiem bojājumiem un traucēkļiem, kas radušies vai pamanīti darba laikā.

5. DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS ĀRKĀRTAS SITUĀCIJĀS

- 5.1. Ja darbā noticis nelaimes gadījums ar pašu, kolēģi vai apmeklētāju:
  - 5.1.1. pārtraukt nekavējoties darbu;
  - 5.1.2. novērtēt situāciju un, ievērojot personīgo drošību, pārtraukt apdraudējuma iedarbību;
  - 5.1.3. elektrotraumu gadījumā, atbrīvojot cietušo pēc iespējas ātrāk no strāvas iedarbības, atslēdzot strāvu vai pielietojot strāvu nevadošus materiālus;
  - 5.1.4. pārvietot cietušo drošā vietā;
  - 5.1.5. sniegt nekavējoties cietušajam pirmo palīdzību (vai pašpalīdzību);
  - 5.1.6. nepieciešamības gadījumā izsaukt Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestu pa tālruni 113, 112 vai 03 un citus specializētos dienestus;
  - 5.1.7. paziņot par notikušo darba devējam;
  - 5.1.8. saglabāt notikuma vietu stāvoklī, kādā notika nelaimes gadījums, ja tas neapdraud citu cilvēku dzīvību, neizraisa avāriju, ugunsgrēku un netraucē darba procesu. Ja nepieciešams, norobežot bīstamo zonu vai veikt citus pasākumus, lai nepieļautu cilvēku iekļūšanu bīstamajā zonā.
- 5.2. Sīku mehānisko traumu gadījumos (sasitumi, iegriezumi u.c.) brūci apstrādāt ar briljanta zaļā spirta šķīdumu un uzlikt sterilu pārsēju asiņošanas apturēšanai.
- 5.3. Ugunsgrēka gadījumā:
  - 5.3.1. pārtraukt nekavējoties darbu;
  - 5.3.2. ziņot Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam pa tālruni 01 vai 112, norādot ugunsgrēka izcelšanās adresi un vietu, savu uzvārdu un tālruna numuru;
  - 5.3.3. pārliecināties par ugunsgrēka vietas elektrodrošību un sākt ugunsgrēka likvidēšanu savas kompetences ietvaros ar pieejamajiem ugunsdzēsības līdzekļiem;
  - 5.3.4. paziņot par notikušo darba devējam.
- 5.4. Bīstami (risika) faktori, kuri atklāti, konstatēti darba laikā un var apdraudēt darbinieku un citu cilvēku dzīvību un veselību:
  - 5.4.1. pārtraukt nekavējoties darbu;
  - 5.4.2. ziņot darba devējam un brīdināt pārējos strādājošos par tiem;
  - 5.4.3. ievērojot personīgo drošību, veikt pasākumus, lai novērstu to tālāku izplatību.

6. Katram strādājošajam jāprot sniegt pirmo (pirmsārsta) palīdzību cietušajiem.

7. Pirms negaisa sākuma nodarbinātajiem jāieiet slēgtās telpās vai jāpaiet vismaz 20-30 metrus nost no metāliskiem priekšmetiem. Nepalikt atklātās augstienēs, neslēpties zem

augstiem, atsevišķi augošiem kokiem, neatrasties ūdenskrātuvju tuvumā.

8. Nekavējoties pārtraukt darbu, ja bojāti individuālās vai kolektīvās aizsardzības līdzekļi, tehniskie palīglīdzekļi un darba aprīkojums. Atsākt darbu drīkst tikai pēc bojājumu novēršanas.

9. Citā avārijas situācijā jārikojas atbilstoši apstākļiem, jāievēro uzmanība un piesardzība.

10. Darbinieka atbildība par instrukcijas noteikumu pārkāpumiem

Personas, kuras pārkāpušas darba drošības noteikumus atkarībā no kaitējuma raksturu par dotās instrukcijas, pastāvošo mehānismu ekspluatācijas noteikumu, Valsts standartu, saistošo drošības tehnikas noteikumu un instrukciju prasību ievērošanu atbildīgs, atbilstoši viņa kvalifikācijas grupai disciplinārā, administratīvā vai tiesas kārtībā pēc pastāvošās likumdošanas atkarībā no pārkāpuma rakstura un sekām, kas radušās pārkāpuma rezultātā.

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta tālrunis – 112

Neatliekamās medicīniskās palīdzības tālrunis – 113